

РЕЗЮМЕТА
на публикациите на
на гл.ас. д-р Мирена Дамянова Легурска
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„доцент“ по професионално направление 1.3. Педагогика на
обучението по ... /Методика на обучението по гражданско
образование/ - ДВ бр. 24/16.03.2018 г.

Общ брой на научните публикации – 47, от които:

- Монография – 1;
- Книги и студии – 4;
- Статии, студии и научни доклади на български език – 23;
- Статии, студии и научни доклади на английски език – 9;
- Учебници и учебни помагала – 7
- Рецензии – 2;
- Съставителство и научна редакция – 3

Представени за рецензиране самостоятелни трудове по научния профил на конкурса:

- Монографии на български език – 1
- Статии на български език – 12

Публикациите са в няколко тематични области:

- обучение по гражданско образование
- обучение по правата на детето
- проблеми свързани с използването на информационните и комуникационни технологии в обучението
- актуални въпроси на българското образование, които имат значение за гражданското образование
- проблеми на квалификацията на учителите, свързани с гражданското образование

1. Публикации в областта на обучението по гражданско образование

Монография:

Съдържанието на книгата представя някои теоретични проблеми на обучението по гражданско образование и е структурирана в четири части.

Първата част е посветена на европейските стратегии и практики свързани с гражданското образование. Последователно са представени и коментирани Стратегия „Европа 2020“ (2010), Меморандум на ЕК за Учене през целия живот (2000) и Европейската референтна рамка за ключовите компетентности (2006), които са и в основата на политиките за реализиране целите на гражданското образование. Представена е спецификата на формите и начините на реализиране на гражданското образование в европейските държави. Коментирани са и стратегически документи по правата на детето, с тяхната философия, съдържателни акценти и основни принципи.

Втора част на книгата разкрива спецификата на гражданското образование. Тя е посветена на теоретичните аспекти, свързани със същността и реализацията на гражданското образование. Представена е педагогическата технология за реализиране целите на гражданското образование с нейните принципи, цели, задачи, методи и техники, както и формите на обучение.

Трета глава представя спецификата на системата на гражданското образование в детската градина и в началното училище. Акцент е поставен върху правата на детето в системата на гражданското образование, както и на методическите аспекти на развиването на обществените и гражданските компетентности в условията на предучилищното образование и в началния етап на основната образователна степен.

Последната, четвърта част е посветена на продължаващата квалификация на детските и на началните учители, като е акцентирано върху личните и професионалните компетентности на учителя. Представено е анкетно проучване с детски учители за отношението и нагласите им за реализиране на дейности, свързани с развиване на обществените и гражданските компетентности на децата, както и за трудностите, които срещат в педагогическата си практика.

В приложенията е представен изследователският инструментариум, който може да бъде използван за други изследвания, свързани с професионалните компетентности на учителя по гражданско образование.

Легурска, М. Развиване на обществени и граждански компетентности в предучилищна възраст. Юбилеен сборник 60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, УИ „Св.Кл.Охридски”, С., 2013

Легурска, Мирена. Обществени и граждански компетентности на детския учител. Юбилейна международна научна конференция „130 години предучилищно образование в България”, Велико Търново, 2012

Легурска, М., Янакиева, Сн.. Формиране на елементи на гражданска култура при 3-7 годишни деца. Детето на 21 век, Велико Търново, 2002

В докладите се представят идеи за развиване на обществените и граждански компетентности на децата в предучилищна възраст, както и на учителите работещи в детската градина. Чрез проведените изследвания се цели проучване на мнението на учители по проблеми свързани с изграждането и развитието на гражданското образование у децата. Анкетирането включва въпроси в няколко аспекти: учебно-възпитателен процес чрез обучението по различни образователни направления, ателиета и допълнителни дейности; готовност и включване на децата в социално значими инициативи; методи, форми и организация, които се използват; срещани трудности; предпочитания и потребности от квалификация на преподавателите; възможности за подобряване качеството на гражданската подготовка на децата

Легурска, М. Развиване на обществени и граждански компетентности у учениците 1.-4. клас. Международна научна конференция „25 години Педагогически факултет”, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”, Велико Търново, 2009

Статията представя проблеми свързани с гражданското образование на учениците в начална училищна възраст. Разгледани са спецификата и методиката на преподаване свързана с интерактивността и практическата насоченост.

Захариев, З., Стоименова, Б., Легурска, М. Развиване на обществени и граждански компетентности при ученици от прогимназиален етап. Ръководство за учители. УИ „Св.Кл.Охридски”, С., 2011

Legurska, M. Development of civic competences in primary schools, 17th International BASOPED conference, Kamchia, 2015

Захариев, З., Стоименова, Б., Легурска, М. Гражданските и обществените компетентности у българските ученици от прогимназиален етап – резултати от едно изследване. Професионално образование, № 1, 2012

Legurska, M. Assessment of social and civic competences of lower secondary students. 14th International BASOPED Conference "Evaluation in Education in the Balkan Countries", Faculty of Philosophy, University of

Belgrade, Serbia, 2011

Стоименова, Б., Б. Василева, М. Легурска, Н. Цветкова. Развиване на обществени и граждански компетентности у учениците от прогимназиален етап (по български език и литература, история и английски език). В: Диалогът в историята, № 24-25, 2010

В тази поредица от материали свързани с обществените и граждански компетентности на учениците от прогимназиален етап са разгледани теоретичните и експериментални аспекти на проблема, като са анализирани международните и национални измерения на обществените и граждански компетентности. Представени са резултати от изследване на ученици, учители и образователни експерти, както и пакет от обучителни материали за развиване на обществени и граждански компетентности в обучението по български език и литература, история и цивилизация и английски език в прогимназиален етап на средното общообразователно училище. Акцент е поставен и върху практически насоки за изграждане и развитие на обществените и граждански компетентности на учениците във вид на седем «златни» правила.

М. Легурска. Гражданско образование в мултикултурната класна стая. В: Работа на учителя в интеркултурна среда. Педагогически практики ЦОИДУЕМ, 2015

Мултикултурният аспект на гражданското образование е в основата на тази публикация. Работата на учителя в мултикултурната класна стая е и един от съвременните аспекти на проблема. Отчетени са възможностите на съвременните условия за провеждането ѝ.

Легурска, М. Гражданско образование – приоритети и някои проблеми при оценяването. Начално образование, № 6, 2009

Оценяването на процеса на дейностите по гражданско образование е от изключително значение тъй като по този начин получаваме обратната връзка от участниците, която е най-ценен източник на информация, наред с рефлексията, самооценката и оценка на ставащото в групата и това е в основата на тази статия.

Пенкова, Р, А. Петров, А. Радкова, М. Падежка, Б. Стоименова, В. Панчев, М. Легурска. Образователна подкрепа по български език, история и гражданска ориентация. Наръчник за имигранти. Европейски фонд за интеграция на граждани на трети страни, Агенция по заетостта, С.2013

Боянова, В., П. Найденова, В. Мирчева, Е. Алексиева, М. Станкова, Е. Благоева, Р. Божинова, М. Коралов, М. Легурска, С. Драгова, Ц. Стоянова, А. Димитрова, В. Панчев, Д., Добрев, И. Илиев, Л. Стефанов, М. Михайлова, М. Георгиева, М. Мирчева, Т. Кючукова, Ю. Попова, Я. Пачолова. Обучение на педагогически специалисти за превенция на училищното насилие, агресията и други негативни прояви, Наръчник за учители, МОН, С., 2013

Боянова, В., П. Найденова, В. Мирчева, Е. Алексиева, М. Станкова, Е. Благоева, Р. Божинова, М. Коралов, М. Лезурска, С. Драгова, Ц. Стоянова, А. Димитрова, В. Панчев, Д., Добрев, И. Илиев, Л. Стефанов, М. Михайлова, М. Георгиева, М. Мирчева, Т. Кючукова, Ю. Попова, Я. Пачолова. Обучение на педагогически специалисти за превенция на училищното насилие, агресията и други негативни прояви, Наръчник за учителя, МОН, С., 2013

В тези два учебни материали, създадени по проект се разглежда образованието за мир като процес на придобиване на ценностите и знанията и развиване на отношения, умения и поведение, необходими за живот в хармония със себе си, другите и естествената околна среда. Значението на образованието за мир, което се занимава с изучаване на един важен проблем, свързан със световния мир, и в тесен смисъл с ненасилието и разрешаването на конфликти; с толерантността и приемането на различията е представено в публикациите.

2. Публикации в областта на обучението по права на детето

Колева, И., Лезурска, М.; Цветанова, Л. Правото на детето на права. Изд. Движение „Предтечи”, С., 2001

Legurska, M. A reflexive technology for teaching the rights of children with 5-7 year olds. The 15th International Conference - “Educational Reform in the 21st Century in Balkan Countries” will take place at the University of South-East Europe Lumina, in Bucharest starting with June 28 till June 30, 2014

Legurska, M. Psychological and pedagogical training in childrens rights for teachers and parents. Quality education for all through improving teacher training, Sofia, 2010.

Лезурска, М. Някои идеи за обучение по правата на детето при 5-7 годишни деца. Дом, дете, детска градина, № 6, 2002

Настоящите книга и статии представя образователна технология за образование по правата на детето при 5-7 годишни деца, основата на рефлексивния подход. В българското образователно пространство рефлексивният подход е намерил своето място, не само като позиция, но и като традиции. Изходна позиция на представената технологията е философското разбиране за генезиса и структурата на проблемната ситуация. В структурно отношение технологията съдържа четири равнища, които отговарят на степента на подреденост на информацията от когнитивна гледна точка. Първото равнище отговаря на знанието на детето за непълната и неподредена информация. Второто равнище отговаря на знанието на детето за непълната, но подредена информация, свързана с изследвания познавателен обект или явление.

Третото равнище е свързано с достатъчната, но неподредена информация. Четвъртото равнище създава представата на детето за достатъчната и подредена информация за конкретния обект или явление. Създава се цялостен образ, чието осъзнаване на елементите и целеполагащата единица води до пренос на знанията на детето и изграждането у него на способност за социална ориентация.

Легурска, М. Гражданско образование и образование по правата на човека в училище. Професионално образование, № 2, 2012

Настоящата статия представя концептуални постановки свързани с основните идеи на гражданското образование като интердисциплинарна предметна област. Разгледани са обществените и граждански компетентности и са потърсени връзките им с образованието по права на човека в българското училище. Образованието по права на човека в училище включва знания за предисторията и създаването на Всеобщата декларация за правата на човека, основните принципи и групи права. Очертани са й основните цели, свързани с реализирането им в училищната практика.

Пенев, Р., Колева, И., Пенева, Л., Стойчев, Вл., Георгиева, Г., Легурска, М., Денев, Пл. Етноагресивни модели на поведение в предучилищна възраст. Годишник на СУ "Св. Климент охридски", ФНПП, № 104, 2011

Настоящата студия отразява част от експериментално изследване на агресивните прояви в детските градини, реализирано чрез проекта „Социокултурни характеристики на педагогическата среда“, договор за научни изследвания №141/13.04.2010, в рамките на научноизследователската дейност на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Една от основните цели на изследването е извеждането на сумарните стойности и етнопрофилите в проявите на просоциално и агресивно поведение в предучилищна възраст.

3. Публикации свързани с използването на информационните и комуникационни технологии в обучението

Пенкова, Р., Легурска, М. Изследване на училищната практика в областта на дистанционното обучение в българските училища в чужбина, Историята, която усмихва, Парадигма, 2014

Стоименова, Бистра; Легурска М., Цветкова Н. Социални мрежи и продължаващото образование на учителите. II Есенен научно-образователен форум "Съвременни предизвикателства пред учителската професия" 24-25 ноември 2012, С., 2012

Пенкова, Р., Легурска, М. Обмяна на добри педагогически практики във виртуалното образователно пространство, Български език и литература, № 1, 2016

Baxter, G.J., Connolly, T.M., Stansfield, M.H., Gould, C., Tsvetkova, N., Kusheva, R., Stoimenova, B., Penkova, R., Legurska, M. and Dimitrova, N. Understanding the pedagogy Web 2.0 Supports: The presentation of a Web 2.0 pedagogical model", Proceedings of International Conference on European Transnational Education (ICEUTE), 20-21 October 2011, Salamanca, Spain, 2011

Connolly, T.M., Hainey, T., Baxter, G.J., Tsvetkova, N., Kusheva, R., Stoimenova, B., Penkova, R., Legurska M. and Dimitrova, N. Web 2.0 Education: An evaluation of a large-scale European pilot, Proceedings of International Conference on European Transnational Education (ICEUTE), 20-21 October 2011, Salamanca, Spain., 2011

Connolly, T.M., Hainey, T., Baxter, G.J., Stansfield, M.H., Carole, C., Can, C., Bedir, H., Inozu, J., Tsvetkova, N., Kusheva, R., Stoimenova, B., Penkova, R., Legurska M. and Dimitrova, N. "Teachers' Views on Web 2.0 in Education: An evaluation of a large-scale European pilot", Proceedings of International Conference on European Transnational Education (ICEUTE), 20-21 October 2011, Salamanca, Spain, 2011

Yanakieva, Sn., Legurska, M. Using the ICT for the purpose the civic education. ICT in the education of the Balkan countries, Varna, 2010

В съвременното глоболизиращо се и динамично общество владенето и ползването на информационните и комуникационни технологии е съществен елемент от функционалната грамотност на всеки човек и е необходимо условие за неговата лична и професионална реализация и израстване. Това е и акцентът в тази поредица от публикации, които представят идеи за реализиране на обучение основано на технологична интеракция – виртуално пространство, web 2.00 инструменти и др.

Информационните и комуникационни технологии са съвременното предизвикателство пред образованието като цяло и в частност пред гражданското образование на учениците. Бързото им развитие обхваща области, свързани с разработването и използването на нови методи и средства за обучение по гражданско образование, открива нови възможности за подобряване на учебновъзпитателния процес в училище.

4. Публикации по актуални въпроси на българското образование, които имат значение за гражданското образование

Цветкова, Н., Христова, Пл., Легурска, М. Обучение на ученици със специални образователни потребности в масовите училища – очаквания и предизвикателства, VII международна конференция „Образование, наука, иновации“ – Европейски политехнически университет, Перник, 2017

Nikolina Tsvetkova, Plama Hristova, Mirena Legurska The Potential of Simulated Practice Learning for Preparing Child-care Specialists, Journal of Learning, Development and Community, JLDC 1/2016

В публикациите е разгледана спецификата и приложимостта на обучение, основано на игри и коомпютърни симулации. акцентира се върху нагласите на учителите и промяната им чрез сериозни игри. Разгледана е работата с деца и ученици със СОП в светлината на ЗПУО. Изследвани са потребностите, очакванията и мненията на педагогически специалисти, работещи с деца със СОП в България.

Легурска, Мирена. Как да създадем една по-сигурна среда в училище. Професионално образование, № 6, 2012

Акцент в тази публикация е върху: най-ефикасните и ефективни програми за развитие на безопасни училища са тези, които наблягат на превенцията, позитивни алтернативи, развитието на психо-социални умения, както и признаване и зачитане личността на ученика. Подчертано е че училищният климат трябва да се основава на силните страни на всеки ученик и изграждането на система за психологическо обслужване на образованието и засилване възпитателната работа с децата и учениците с оглед пълноценно личностно развитие, което се изразява в разширяване и стимулиране на формите за обучение и възпитание в дух на демократично гражданство и патриотизъм, здравно и екологично възпитание.

Пенкова Р., Легурска М. Изследване на комуникативните потребности на учениците от основната и средната училищна степен. Международна конференция " Език и култура в съвременния свят", Бургас, 2012

Пенкова, Р., Цветкова, Н., Стоименова, Б., Легурска, М. Взаимодействие между езиковите дисциплини в прогимназиален етап на средното училище. Изд. „Парадигма”, С., 2011

Тенденция в езиковото образование на европейско равнище, както и основните постановки в документите, регулиращи обучението по езици са в основата на тези две публикации. В студията и статията са представени изследвания, с които се проучат възможностите за взаимодействие (в теоретичен и практически аспект) между обучението по първия език и изучаваните други езици и доколко тези възможности се

използват в училище. Чрез подбора на модерни техники за езиково обучение се търси оптималният вариант, при който българският език може да подпомага овладяването на други два езика, както и възможности за преодоляване на интерференцията и за положителен трансфер от един език на друг.

Стоянова, К., Лезурска, М. Практическите задания като средство за развитие на професионално-личностни качества в учениците. Международна научна конференция „Педагогическата среда в университета като пространство за професионално-лично развитие на бъдещия специалист“, Китев, 2011

В настоящия материал е представен вариант на практическо задание по строителна практика, чрез което се развиват основни професионално-личностни качества в учениците в процеса на обучение. Акцентът е поставен върху комуникативността, уменията за работа в екип, мотивацията, отговорност, точност и прецизност.

Като част от професионалните компетенции, тези личностни умения и качества са от особено значение за успешна професионална реализация на бъдещата работна сила.

Колева, И., В. Коцева-Попова, М. Лезурска. Аз променям света. Познавателна книжка по образователно направление Околен свят, трета подготвителна възрастова група, Велес, С., 2018

Колева, И., В. Коцева-Попова, М. Лезурска. Аз променям света. Познавателна книжка по онбразователно направление Околен свят, четвърта подготвителна възрастова група, Велес, С., 2018

Колева, И., М. Попова, М. Лезурска, В. Коцева-Попова, И. Панталеева, С. Ненкова, Н. Коев, Книга за учителя към програмна система “Аз променям света” за III подготвителна група, Велес, С., 2018

Одобрената от МОН Програмната система „Аз променям света“ включва познавателни книжки за децата от трета и четвърта възрастова група и книги за учителя и е ориентирана към педагогическо взаимодействие в интеркултурна образователна среда. Философията ѝ се определя от Закона за предучилищното и училищното образование (2016), както и от съпътстващите го държавни образователни стандарти по предучилищно образование, по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, по приобщаващо образование и др. Познавателните задачи са структурирани по ДОСПО и ДОСГЗЕИО (2016).

Радев, П., Г. Цоков, В. Гюрова, Д. Гюров, А. Александрова, Д. Миткова, Ж. Савова, В. Делибалтова, С. Янакиева, З.Захариев, С. Ненова, Е. Тополска, Н. Димитрова, Б. Стоименова, В. Панчев, М. Лезурска, Г. Евденова, Д. Христова, С. Иванова. Учебно помагало за обучение на педагогически специалисти, заемащи нова за системата на народната просвета длъжност, както и връщащи се след продължителен отпуск

или след прекъсване на учителския стаж по специалността повече от две учебни години. Модул 1, МОН, С., 2013

Радев, П., Г. Цоков, В. Гюрова, Д. Гюров, А. Александрова, Д. Миткова, Ж. Савова, В. Делибалтова, С. Янакиева, З.Захариев, С. Ненова, Е. Тополска, Н. Димитрова, Б. Стоименова, В. Панчев, М. Лезурска, Г. Евденова, Д. Христова, С. Иванова. Учебно помагало за обучение на педагогически специалисти, заемащи нова за системата на народната просвета длъжност, както и връщащи се след продължителен отпуск или след прекъсване на учителския стаж по специалността повече от две учебни години. Модул 2, МОН, С., 2013

Учебните помагала са разработено за организиране и провеждане на обучения на главни учители и педагогически специалисти, заемащи нова за системата на народната просвета длъжност, както и връщащи се след продължителен отпуск (повече от две учебни години) или след прекъсване на учителския стаж по специалността повече от две учебни години. Включва теми свързани с публично представяне на социалния статус на учителя/възпитателя – портфолио; управление на образователната институция; планиране и организация; лидерската роля на учителя/възпитателя за промяна и развитие на съвременната образователна институция

5. Публикации по проблеми на квалификацията на учителите, свързани с гражданското образование

Захариев, З., Лезурска, М., Стоименова, Б., Проучване на теоретико-приложни разработки на педагогически специалисти защитили I ПКС в ДИУУ (2009 – 2012 г.), Българско списание за образование, бр. 2, с.74-92, 2013

Захариев, З., Лезурска, М., Стоименова, Б., Теоретико-приложни изследвания и нововъведения в българското училище. IV Есенен научно-образователен форум Учителят и модернизиранието на образованието - национални и европейски практики, УИ“Св. Кл. Охридски“, С.,2014

Тези доклади представят научен анализ на съдържанието и значимостта на педагогическите идеи, емпирично потвърдени в писмените разработки за I ПКС и резултати от емпирично изследване на мнението на учители и образователни експерти относно иновативните моменти в тези разработки. Описани са 20 типични случая (case study) от теренното наблюдение, които праткически са приложени от учители, защитили I ПКС.

Подпис:

(гл.ас. д-р Мирена Лезурска)